Poštnina plačana v gotovini. Maribor, torek 7. decembra 1937 Štev. 278. Leto XI. (XVIII.)

MARIBORSKI VEČERNIK JUTRA

Cena 1 Din

Uredništvo in uprava: Maribor, Grajski trg 7 / Tel. uredništva in uprave 24-55 Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri / Velja mesečno prejeman v upravi ali po pošti 10 din, dostavljen na dom 12 din / Oglasi po ceniku / Oglase sprejema tudi oglasni oddelek »Jutra« v Ljubljani / Poštni ček. rač. št. 11.409

Poslanstvo, sociologija inteligence

Čim večje so naše kot naroda in človeštva naloge in čim večje je relativno število inteligence v družbinem sestavu, tem bolj se nam vrinja vprašanje: Kako je razmerje med inteligenco in ostalimi družbenimi plastmi, oziroma kako mesto zavzema ta v družbinem sestavu?

Stan da smo, razred. — Ta opredelitev je netočna, pomanjkljiva, ne sega v globino socialnega mesta, ker je vnanjega porekla. Najmanj primerna pa je definicija »razred« — pojem, ki se je vrinil v naše besedišče ob boku razporeditve živalskih vrst ali kake snovi, ki jo vtakneš po tem ali onem materialnem interesu v ta ali oni predal.

In vendar nam more že vsakdanje življenje povedati, da je med inteligenco in narodnimi plastmi neka medsebojna povezanost in odvisnost, da se jih z »razredom« niti ne dotaknemo.

Kaj pa je inteligenca s socialnega stališča?

Stara respica je, da je treba družbi pred vsem pogojev za telesni obstanek. A to materijalno življenje bi ne bilo človeško življenje, če bi bilo namen samo sebi ali v svoji enostranosti končni cilj; niti bi ne mogli govoriti o zgodovini narodov, o njih napredku in kulturi. To bi bila gmota, slična življenju rastline, ki bi živela le iz anorganskih snovi, torej onih iz zemlje ter bi ji ne bilo treba listov za usvajanje organskih prvin.

Take družbe ni in je ne bo, ker ta potrebuje ob tem materialnem življenju duhovnega sveta in njegovih ustvaritev; ona teži v območje absolutnih vrednot: resnice, pravice, dobrote, lepote..., kratko: tja, kjer se prične »človeški« svet.

Nedvomno je malone vsak ustvarjalec vnanjih ali tvarnih pogojev (dobrin) več ali manj tudi tvorec duhovnih vrednot, čeravno v skromnem obsegu. Še prej na se njegova duhovnost očituje pasivno, to je, da ta tvorec duhovne dobrine občuti, ljubi in si jih usvoji.

Tukaj prične **poslanstvo inteligence, da ustvarja višjo kulturo ali vrši funkcije višjega pomena,** kar družba potem usrka in vkuje v nove ustvaritve. Kot taka pa ne more biti inteligenca tako absolutno podrejena socialno-ekonomskim ciljem in ni torej nikak razred, ker je njen odtis v socialni prostornosti povsod. Inteligenca je neka unifikacija vseh sestavin žitja in bitja človeške družbe.

Prav inteligenca za zbira okrog višjih idealov, okrog načrta najčistejše in najvišje kulture, ki naj prodre v družbo, in širi med to duhovne izsledke. Enako važno je dejstvo, da ona vodi in vzdržuje načrt duhovne odbire.

V življenju je treba nekega reda (organizacije dela, kapitala, znanja, volje za duhovne dobrine itd.), treba je sistema v pravcu moralnega interesa. Tudi tukaj je vprežena inteligenca, katera poleg tega duhovne vrednote tudi prva konsumira.

Inteligenca je torej vodnik v duhovnem smislu, vodnik kot stvaritelj, razširjevalec in konsument duhovnih dobrin. Naravno, da je stopnja teh funkcij odvisna od stopnje tega doživljanja, od zavesti ali od resnične inteligence, ne pa od formalnega naziva (spričevalo, izpit) ali od legitimacije kakega šolskega zavoda.

In tukaj se kar samo vrinja vprašanje, kolika je pri nas ta zavest. Nato si more odgovoriti inteligenca sama: prav tako pa je odgovor v zaskrbljenosti radi krize inteligence, ki pa ni specifično naša, marveč je svetoven pojav. Ni pa ta kriza celotnostna ali v vseh funkcijah inteligence. V tej »prehodni« dobi je inteligenca mogočo še bolj tvorna ko kdaj prej, ni pa tako živalna njena cirkularna funkcija. Inteligenca je v nekem notranjem (subjektivnem) boju, na razpotju v iskanju resnic, zlasti onih socialne smeri. Odtod njena zaprtost, nemir, dvomi, strah. Objektivni tresljaji pa so posledica pred vsem gospodarskih in političnih vplivov. To jo utesnjuje in izloča iz ljudskih plasti. V to jo tudi pahajo nove ideologije in nova vzgoja intelektualizma in prakticizma.

V kolikor je ta kriza posledica razmer na naši zemlji, v toliko je ljudstvo po pasivnosti inteligence prizadeto po naši krivdi. Ohromelost inteligence more občutiti narod bolj v bodočnosti ko trenutno.

Čim bolj je inteligenca v svojih funkcijah prosta in podprta, toliko večja in jačja je v družbi reakcija, toliko jačji ritem vsesplošne tvornosti, razmaha, napredka.

Njeno poslanstvo nalaga inteligenci, tako zatrjuje tudi inž. Blaha v svojem najnovejšem, pomembnem delu o sociologiji inteligence, vedno večjo odgovornost napram narodu in svetu in prav ta doba nam narekuje, da se vprašamo, kaj ona pomeni v celoti občestev; o njenem socialnem izvoru in odnosu do socialne prihodnosti. Na mesto slutenj in instinkta naj stopita zavest in spontanost, ki bosta prežila ogromnim še spečim silam našega troedinega naroda pogoje za boljšo usodo.

Londonski in pariški aksiomi:

Neodvisnost Avstrije, varnost ČSR

DUNAJ, 7. decembra. **»Der Morgen« prinaša senzacionalen razgovor svojega londonskega dopisnika z liberalnim poslancem Goelfrejem Manderom, ki mu je izčrpno opisal pravo tendenco angleške politike glede problemov Srednje Evrope. Stališče Anglije temelji na neodvisnosti Avstrije in zajamčenju sigurnosti ČSR proti vsem napadom. To je zajamčeno s pogodbo, na katero je Anglija stavila svoj podpis. Prav nič ne more in ne sme vplivati na britansko vlado, da bi te pogodbe kršila. Britanski poslanec je odkrito izjavil, da bi priključek Avstrije k Nemčiji ali priključek sudetskih Nemcev k rajhu neizmerno ogrožal evropsko politiko Velike Britanije. V tem je vzrok, zakaj mora Anglija z vsemi razpoložljivimi sredstvi braniti neodvisnost Avstrije ter sigurnost ČSR. Londonski razgovori francoskih ministrov so jasno pokazali, da smatrata obe državi neodvisnost Avstrije in sigurnost ČSR kot aksiom svoje evropske politike. V pariških diplomatičnih krogih prevladuje vtis, da je Delbos za časa svojega bivanja v Varšavi dobil jamstvo, da bo Poljska v slučaju napada na ČSR zavzela isto stališče kakor Francija.**

Rezervna divizija USA, ki se mobilizira v 24 urah!

WASHINGTON, 7. decembra. Šef ameriškega generalnega štaba general Malin-Creeg je zahteval v svojem poročilu, da se takoj ustanovi rezervna divizija, ki bi se mogla mobilizirati v teku 24 ur. General povdarja, da so sedanji konflikti na svetu pokazali, kako moraio USA čimbolj okrepiti svojo narodno obrambo. Predvsem pa se je pokazalo, da ne more letalstvo, če je še tako močno, odločati v moderni vojni brez podpore pehote. Radi tega je treba ojačiti kopno vojsko za 14.659 častnikov ter 156.000 vojakov. Prav tako se mora okrepiti zračna obramba z novimi protiletalskimi baterijami.

Mesta 57 – sto milijonov f. š.

LONDON, 7. decembra. V zvezi z reformo britanske vojske napoveduje »People« zvišanje vojnega proračuna za 100%. Mesto dosedanjih 57 milijonov funtov se predvideva za leto 1938 okoli 100 milijonov funtov za potrebe vojske. Tudi drugi listi zatrjujejo, da se nahaja britanska armada pred edinstveno reorganizacijo v zgodovini.

Marokanci so izčrpani...

GIBRALTAR, 7. decembra. Agentura Espagna poroča o pospešeni aktivnosti Francovih oblastev. V teku preteklega tedna so pristale pri Algecirasu močne čete Mavrov z velikimi materialnimi transporti. V Ceuti izkrcavajo dnevno okoli 500 mavrskih vojakov. Krožijo vesti, v smislu katerih so mavrski kontingenti že popolnoma izčrpani. Dejanski gre pri zadnjih mavrskih transportih za popolnoma mlade ljudi.

Nankinško letališče uničeno

NANKING, 7. decembra. Devet japonskih bombnikov je popolnoma uničilo letališče v Nankingu. Skladišče bencina je popolnoma zgorelo, 6 poslopij v bližini letališča je uničenih. Kitajski vojaki v Nankingu so zelo slabo oboroženi, in ne razpolagajo niti z zadostnimi živili, niti s toplimi oblačili. V Nankingu je proglašeno izjemno stanje. V mestu se že čujejo topovski streli iz smeri Kujuna, 22 milj jugovzhodno Nankinga.

Poplave in orkani v Bolgariji

SOFIJA, 7. decembra. Južna in macedonska Bolgarija trpita silno radi orkanskih viharjev, ki so povzročili zelo veliko škodo. Reka Marica je na mnogih mestih prestopila bregove in je preplavila na stotine hiš. V okolici Sv. Vrača je Struma uničila železniško progo in edino zvezno cesto proti Sofiji, tako da se še ni mogel izvršiti transport šestih smrtnih žrtev poljske letalske katastrofe v pirinskem gorovju. Vsak promet z macedonsko Bolgarijo je popolnoma prekinjen.

Gospodarske beležke

Cene rastejo. Narodna banka navaja v svojem zadnjem mesečnem izkazu naslednje izpremembe indeksa cen: Cene na debelo:

	oktober 1936	sept. 1937	okt. 1937
splošni indeks	68,9	78,1	80,0
rastlinski proizv.	64,3	79,9	85,3
živalski	64,7	67,2	67,0
mineralni	80,8	89,0	89,0
industrijski	71,1	80,4	82,0
Cene na drobno:			
v Beogradu	79,8	87,3	89,1
Zagrebu	80,1	83,9	87,0
Ljubljani	82,1	85,5	86,0
Skoplju	87,1	90,7	92,4

Iz teh številk se jasno vidi, da se je draginja znatno povečala. Posebno so se dvignile cene rastlinskim proizvodom, kar dokazuje, da imajo največji dobiček od poviška cen agrarne pokrajine.

Konkurzne zadeve. Zbor upnikov Ilirske rudarske družbe na Prevaljah bo 13. decembra 1937 ob 8.30 pri okrožnem sodišču v Mariboru.

Za znižanje pristojbin Poštne hranilnice. V okviru nedavne plenarne seje zbornice za TOI je zbornični svetnik g. Ferdo Pinter iz Maribora iznesel samostojni predlog glede znižanja pristojbine, ki jih pobira Poštna hranilnica za svoje poslovanje. Predvsem naj se ukine **manipulativna taksa** 50 par ter taksa 1 Din za vsako vnovčeno nakaznico. Tudi zahtevajo trgovci, naj bi se ukinila ali vsaj znižala oziroma izenačila nakazniška taksa s položniško takso pri prodaji. Končno zahtevajo trgovci, naj se njihova dobroimetja primerno obrestujejo, vsaj z 1%.

Jugoslovensko-italijanski trgovinski razgovori. V Beograd je prispelo včeraj italijansko trgovinsko odposlanstvo, ki bo z zastopniki trgovinskega ministrstva obravnavalo vprašanje reguliranja plačilnega prometa obeh držav, kakor to zahtevajo interesi obeh držav. Predmet razgovorov bo stari blokirani saldo, ki znaša 437 milijonov lir in novi saldo v približno isti višini, ki ga bosta obe deputaciji skušali likvidirati. Razen tega bodo razpravljali tudi o ureditvi plačilnega prometa za bodoče.

Uredba o samoupravnih hranilnicah se pripravlja v trgovinskem ministrstvu. Pri dokončni redakciji uredbe sodelujejo med drugim tudi zastopniki slovenskih samoupravnih hranilnic.

Koliko so doslej plačali kmetje-dolžniki. V smislu uradnega poročila Privilegirane agrarne banke so do 2. t. m. plačali dolžniki-kmetje pri PAB na račun prve anuitete 115.6 milijonov dinarjev, ali 51%, kolikor bi morali plačati. Nadalje je PAB do 2. decembra 1937 izdala predujmov, oziroma posojil na prvo anuiteto bankam in zadrugam 28 milijonov din, razen tega pa je izročila zadrugam in bankam 92 milijonov din nominalnih 3% državnih obveznic za kritje razlike.

Paberki

V dobi sporazuma

»Misel in delo« št. 11 objavlja: »**V dobi sporazuma.** Pred tekmo med zagrebškim Gradjanskim in beograjskim BSK je nogometna zvezda Gradjanskega izjavila v mikrofon, da mora Gradjanski zmagati v plemenski (nogometni) borbi. Zmagal je pa BSK.«

V »Misli in delu« št. 11 beremo: »Tridesetletni Črnogorec je prehitel vlak na edini progi svojega kraja. Časopisi o tem »podvigu« obširno poročajo in opozarjajo psebno na to, da tekač zasluži podporo, ker ne uživa nobene — pokojnine!

Mene, Tekel...

V »Kmetskem listu« št. 48 beremo: »**Črna senca nad grobom.** Neki paranoik (duševno bolan človek) je napisal v soboto opoldne notico v »katoliški tisk« pod gorenjim naslovom. Na vsebino opozarjamo v prvi vrsti psihijatre in z bolnikom se ne bomo prepirali. Njegove izdajatelje, agitatorje in iste, ki to blagoslavljajo, pa vprašamo: ali je to tista katoliška renesansa (preporod), ki naj obnovi svet v Kristusu, ali se hoče s takim delom uveljaviti načelo, da uravnaj in vodi vse javno in zasebno življenje — vera? Ta odgovor bi radi od cerkvenih krogov — ne od paranoikov — čimprej, da ne bo licemerskih vzdihov in jezuitskega zavijanja oči, kadar bodo nam dane svoboščine, da poplačamo z enako mero in po nabranih zaslugah. Saj je že nevidna roka na beli steni zapisala: Mene, Tekel, Ufar. Še tri črke, pa bo zapisano.«

Usoda grških klasikov...

»Slov. beseda« poroča v št. 45: »Grška prosvetna uprava je prepovedala čitanje nekaterih starogrških pisateljev na srednjih šolah ter navaja zlasti Sofokla, Euripida in Tukidida. To pa zaradi tega, »ker bi mogla njihova dela dovesti do nesporazuma in zavesti mladino, da bi napačno razumela svobodo in demokracijo«. Grčija se poslužuje tedaj iste metode, kakor katoliška cerkev, ki prepoveduje svojim vernikom čitanje sv. pisma, kar pa ni čudno, saj so stari Grki obsodili svojega največjega filozofa Sokrata na smrt, češ da kvari mladino.«

Pri dr. Mačku

V »Del. pravici« št. 49 beremo: »Daljši razgovor sta imela v soboto, 20. novembra dr. Ivan Stanovnik in dr. Jakob Mohorič iz Ljubljane z dr. Mačkom v Zagrebu. O tem poroča list »Nova riječ« sledeče: »Pri dr. Mačku so bili v soboto, 20. t. m. odlični člani SLS iz Ljubljane, ki delajo na to, da se oživi stara SLS in da nastopi sporazumno z blokom«. Mišljen je blok, ki je bil ustvarjen z zagrebškim sporazumom med Hrvati in srbskimi strankami.«

Pedagoški problemi

Kakšno bodi ocenjevanje srednješolskega dijaštva

Vseučiliščni profesor dr. Bujas je na glavni skupščini srednješolskih profesorjev predaval o ocenjevanju srednješolske mladine, torej o temi, ki je predmet zanimanja profesorjev, dijakov in staršev, a večkrat celo usodepolnih posledic. To vprašanje je tem težje, ker gre za živo bitje s tako raznoliko duševnostjo, ne pa za pasivno mrtvo snov, ki se da poljubno obdelati, zmeriti in tehtati, ne da bi to izzvalo v njej kake reakcije. Še težje pa je danes, v dobi tako močnih trenj, vnanjih in notranjih, kar vse riše v mladino težke in globoke brazde. Nepobitno in tudi razumljivo je, da je mladina kot nov člen v kontinuiteti življenja celotnosten pojav — enota vseh mogočih činjenic na telo in dušo in to iz daljne preteklosti in sedanjosti, činjenic, ki so delovale in delujejo nanj pozitivno ali negativno.

Zato je ocena produktov psihičnega izživljanja res težavna — psihološka zadeva, danes, ko je množenstvo razredov tako raznoliko; ko je v ospredju ocenjevalec s svojimi lastnimi težavami, človeško prav tako razumljivimi kot one v ozadju stoječih prizadetih staršev — danes je to toliko bolj mučno in težko.

A vendar, oziroma prav zato je treba tudi tukaj korenite remedure, ki naj bi pomaknila to delikatno in odgovorno delo na bolj sodobno ali boljše: bolj pravično osnovo. Sedanje norme so v protislovju s pravično »selekcijo« in z nalogami, ki nam jih narekujeta sedanjost in še bolj bodočnost.

Prof. Bujas si nastavlja vprašanje krivca slabe ocene in odgovarja, da je to vedno le dijak, češ: ocena je kot natančna tehtnica in »de facto« instrument za merilo učenčevih uspehov. Ocena zavisi od resničnega uspeha (odgovora — ustnega ali pismenega), ker le on je objekt ocene, a uspeh zavisi od učenčevih sposobnosti. In dalje: **Danes je dijaštvo slabše nego pred vojno** in pravilno bi bilo, da zaostane v napredku najmanj ⅓ učencev. Povsem napačno je, da je danes uspeh toliko zavisen od spomina in marljivosti. To ima za posledico nenaravno »gulenje«. Dalje se ravna uspeh po zahtevi šole, t. j. od tega, kake naloge stavlja kaka šola učencem. Te morejo biti: lahke, težke i zanimive.

Treba je, nadaljuje učenjak, vedno vprašati, če je **metoda izpraševanja (in s tem ocenjevanja)** učencev v skladu z njihovo možnostjo in razvojno stopnjo. Večkrat se dogaja, da se stavijo na učenca nenaravna in pretežka vprašanja.

Bilo kakorkoli, a vedno izhaja, da je sposobnost in zahteva šole zavisna od stvarnega učenčevega uspeha. **Ta stvarni uspeh** pa ni isto kakor ocena, ker je vmes tretji činitelj — učitelj (profesor). Ocena se ravna po sposobnostih ocenjevalca in delih učenca. In tukaj igra veliko vlogo objektivnost — torej človek napram človeku. A človek-ocenjevalec je lahko blag, strog, razpoložen, dobre, slabe volje... Najtežji je slučaj »neenake« ocene, kjer odločajo simpatije in antipatije in to hotno in nehotno. Nikoli pa ne smemo slabega učenca oceniti s slabšim redom.

Prav tako igrajo precejšnjo vlogo na naše mišljenje o dijaku njegovo vedenje, marljivost, čistoča itd., kar se vse — hotno ali nehotno — prenese na stvarno oceno. Zelo se pogreši, če se vedenje učenca kaznuje s slabo oceno o uspehu.

Ta neenakost vsebuje ene izmed najtežjih posledic.

Predavatelj pravi, da so se vršili v Sorboni v Parizu točni poskusi pismenih nalog, ki so jih ocenili razni ocenjevalci; ujemali so se le v 40 odstotkih, kar je izredno malo. Prihaja torej do zaključka, da ni današnji način ocene merilo za faktični uspeh učenca.

A če ni — ali ga je mogoče popraviti?

Tukaj nam more pomagati **pozitivna veda — psihologija (dušeslovje),** ki je v tem dosegla že lepe uspehe. Izpraševanje se vrši s pomočjo takozvanih »testov«, kar bi se moglo primerjati z oceno športskih prireditev. Tudi ta veda ima svojo tehniko, ki jo vedno z večjimi uspehi vključuje v službo nepristranske ocene, čije potek je avtomatski in neke vrste **registracija (zaznamovanje)** duševnih funkcij. Take praktične poskuse vršijo psihološki zavodi v inozemstvu in v poslednjem času tudi pri nas. Je to nova veda dokimologija (presoja, ocena), ki bo nedvomno prej ali slej posegla v šolsko ocenjevanje in odstranila eventuelne pogreške. Tako bodo izključene subjektivne pogreške.

Za sedaj priporoča učenjak **enakost šolskih zahtev.** Tako naj bi se n. pr. **zenačila maturitetna vprašanja.** Prav tako bi morala odpasti velika razlika med poedinimi disciplinami, n. pr. v verouku in matematiki; pri prvem je zahteva minimalna, pri zadnji maksimalna. Subjektivne pogreške ocenjevalca bi se mogle zmanjšati na minimum, če bi ocenilo iste dijake istočasno več ocenjevalcev, kar pa je pri današnjem skromnem številu profesorjev nemogoče.

Vprašanje je vsekakor zelo važno in je želeti, da bi bilo rešeno tako, da bi odstranilo težke preglavice učencem, staršem in profesorjem.

Profesorska.

Profesor: »To vendar ni bila kava, ki ste mi jo prinesli za zajtrk!«

Služkinja: »Ali, gospod profesor! Kava je še nedotaknjena; mogoče ste pa izpili za zajtrk — črnilo!«

Kulturne beležke

»Zvonček«, naš znani ilustrirani mladinski list, ki že 38 let zabava in uči mlade čitatelje, bo z novim letom prešel v založništvo narodno-obrambnega konzorcija, ki mu načeljujeta Franja dr. Tavčarjeva in Engelbert Ladislav Gangl. S tem bo dobil novo poslanstvo med slovensko mladino. Povsod, kjer žive slovenski otroci, a to ne le na domačih, zlasti obmejnih in sosednjih slovenskih tleh, ampak tudi med številnimi izseljeniškimi delavskimi kolonijami v Evropi in Ameriki bo »Zvonček« budil v mladih srcih ljubezen do rodnega jezika in skupne domovine, tako da bodo otroci, ki so doma in svobodni, stalno vedeli o onih in mislili na one, ki niso doma in niso svobodni, vsi oni, ki žive izven svobodne domovine, pa bodo čutili, da imajo doma mlade rojake prijatelje, ki mislijo nanje. List sam bo ostal predvsem mladinski leposlovni list, ki prinaša otroški duši to, česar si najbolj želi. Vzgojni in propagandni del bomo prinašali za dodatek. Za narodne, božične in druge praznike bo naš mesečnik prinašal primerne slavnostne igre, nastope in deklamacije, ki jih potrebujejo prireditelji ob takih prilikah. Tako se bo okoli »Zvončka«, ki ga bo še nadalje vodil njegov preizkušeni dosedanji urednik dr. Pavel Karlin, razvilo novo življenje, nov krog narodnega dela, h kateremu iskreno vabimo vse, da sodelujejo vsak po svoji moči. Že po prvih številkah, ko pridemo v zvezo z našimi bližnjimi in daljnimi znanci in neznanci, ko bodo začuli glas »Zvončka« tudi oni, ki so najbolj oddaljeni in odtujeni od nas, se bo pokazalo, kako važno je poslanstvo našega mladinskega lista. **Prva številka »Zvončka« izide** z izbrano vsebino in mnogimi ilustracijami **še pred božičem.** Letna naročnina lista (10 številk) je določena na din 30.—. »Zvonček« se naroča v upravi »Zvončka« v Ljubljani, Cesta 29. oktobra št. 16, ali pa v Učiteljski tiskarni, Frančiškanska ulica 6.

Vodnikova družba je v glavnem dovršila ekspedicijo letošnjih knjig, ki njenim članom, kakor nam iz vseh strani pišejo, izredno ugajajo. Naše postojanke so z malimi izjemami vse povečale število prijateljev Vodnikove družbe. Gg. poverjenike, ki se doslej še niso oglasili, vljudno obveščamo, da smo zadnje knjige v lanski izmeri rezervirali, zato jih prosimo, naj nam nemudoma sporoče uspeh svojega dela. K sreči letošnja zaloga Vodnikovih knjih še ni do kraja izčrpana, odbor je pri določitvi naklade pač upošteval, da se bodo v decembru še trumoma javljali zamudniki. Kdor torej še želi Vodnikovih knjig, naj se nemudoma javi pisarni Vodnikove družbe v Ljubljani, Knafljeva ul. 5. Mariborčani se lahko prijavijo v Podružnici knjigarne Tiskovne zadruge, Maribor, Aleksandrova c. 13, ali pa v Knjigarni Učiteljske tiskarne v Mariboru, Gor. Gosposka ulica. Celjani pa lahko še naroče Vodnikove knjige pri Upravi »Jutra« v Celju, Kranjčani v knjigarni »Savi«.

Jože Malenšek:

„Fato morgano" je pil

Koncem l. 1917. je Avstrija poklicala svoje zadnje letnike v vojno službo. Od mlajših pa je bil potrjen vsak, ki je bil še kolikor toliko sposoben nositi orožje. V trgu X na bivšem Spodnjem Štajerskem so potrdili k vojakom tudi dimnikarskega mojstra K..., ki je bil silno navdušen in hraber patriot in ultragerman dokler se je sukal okoli domače peči. Vedno je imel polna usta blestečih nemških zmag in Slovane bi bil najraje potopil v žlici vode. Ko pa so tudi njega potrdili, je bil silno potrt in je iskal pot, da bi se izmuznil težki patriotski dolžnosti, a nihče mu ni mogel pomagati. Radi tega se je jezil na vse, posebno, pa na mesarja F...., ki je bil spoznan za nesposobnega, čeprav je bil na videz telesno dosti močnejši in krepkejši kakor on.

Ko se nekega dne sprehaja s svojim prijateljem, davčnim uradnikom A..., po trgu, jima pride naproti mesar. »Schau ihn a mol an, den F..., wie groß und storck er is«, spregovoril dimnikar,« und glaubst er is tauglich, schon gor net, i was net wos er mocht, das er immer so schön durchkommt«. (»Poglej ga tega F..., kako velik in močan je in misliš, da je potrjen, jaz ne vem kaj dela, da se vedno tako lepo izmuzne.«)

A..., ki je bil znan hudomušnež in je rad vsakega potegnil, če se mu je le nudila prilika, spregovori: »Ja weist lieber Freund, er is a großer Spitzbub, er trinkt »Fata morgana«, deshal is er immer untauglich.« (»Ljubi prijatelj veš, on je velik navihanec, on pije »Fato morgano«, zato je vedno nesposoben.«).

So, so Fata morgana trinkt er, no i ber ihm schon zeigen, er bird net long in Zifil umasteigen, so a Betrieger. Sogn mußt mir aber do, wos is dos für a Mischkulanz. (»Tako, tako Fato morgano pije, jaz mu bom že pokazal, on ne bo hodil dolgo v civilu okrog, takšen goljuf. Povedati pa mi le moraš, kakšna mešanica je to.«) »Ja weist, das besteht aus Hidrogenium gmischt mit Oksigenium, don gibt man dazu Sulfatkarbonium mit Benzolkalzium und damit olles net zu stark wirkt, gleicht man dos aus mit nitroglizerinfosfatum. Aber dos bekommst du net in der hiesigen Apothek, die Apotheken hobn a Verbot bekommen. Es wird, weißt, zuviel gschwindelt. Der F..., muß schon Jemanden hobn, der ihm dos bewerkstelligt.« (To sestoji iz hidrogenija pomešanega z desigenijem temu se doda sulfatkarbonij bencolkalcijem in da vse preveč ne učinkuje, se izenači z nitroglicerinfosfatom. To pa se ne dobiva v naši lekarni, ker je na vse lekarne došla prepoved radi prevelike goljufije. F..., že mora nekoga imeti, ki mu to pribavi.)

Dobremu dimnikarju se je kar stemnilo od tolikih učenih imen, zato ga izprašuje še dalje: »Auf bos wirkt den diese Medizin am meisten?« (Na kaj vpliva ta medicina najbolj?)

Ja dos ist schwer zu sogn, ich glaub halt so: Das Hidrogenium mit Oksigenium wirkt mehr auf's Gehirn, Sulfatkarbonium mit Benzolkalzium auf'n Mogn und die Gedärme. Nitroglizerinfosfatum aber hält olles zurück damit es mehr langsam aber sicher wirkt.« (To je težko reči. Hidrogenij z oksigenijem vpliva bolj na možgane, sulfatkarbonij z benzolkalcijem na želodec in črevo, nitroglicerinfosfat pa zadržuje vse nazaj, da deluje počasi in sigurno.)

»No jetztn was i, i donk dir recht schön, no dem F.. ber i schon einleuchten«, se odreže dimnikar in se naglo poslovi. (Zdaj vam, prav lepa hvala za to, F... u bom pa že posvetil.)

Prišedši domov, se takoj vsede za mizo napravi ovadbo na vojno okrožje v C.... V ovadbi navede, da pije mesar F. »Fato morgano«, ki je hud strup, kateri vpliva na možgane, želodec in črevo. Na ta način se F... pri naborih vedno izmuzne, da ga zdravniki spoznajo nesposobnim.

Ker je mislil, da opravi s tem dobro patriotično dolžnost in da bo dobil pohvalno priznanje se je tudi podpisal.

Alois K—. Rauchfangkehrermeister.

Dolgo časa ni prišlo nič. Nekega dne pa le pride dopis od vojnega okrožja na okrajno glavarstvo z nalogo, naj se poizveduje po vsem okraju, če kdo ne izdeluje strupa, ki ga ljudstvo imenuje »Fata morgana« in da se naj se zaslišita dimnikar in mesar, ki bosta pojasnila, kako je s stvarjo

Ko prečitajo na glavarstvu dopis, je bilo vse pokonci. Glavar si je belil glavo in izpraševal uradništvo in eksekutorje, če mu je o tem strupu kaj znano in kdo bi ga izdeloval.

Naposled pokličejo tudi dimnikarja in ga izprašujejo, od kod in kje je slišal o tem strupu. On jim vse natančno razloži, kako sta se menila z A.... na trgu in kako mu je ta pripovedoval o njegovih učinkih na človeške organe.

Sedaj prasnejo vsi v debel smeh, ker so vedeli, da je A... vestnega dimnikarja pošteno potegnil. Ves rdeč od jeze je pobral dimnikar klobuk in se odstranil iz pisarne. Še »Fiat Gott« jim ni rekel.

V kraljestvu žene

Gospodinjskemu delu čast in priznanje

Dnevno slišimo in čitamo izraze nezadovoljstva raznih stanov, ki se čutijo moralno in gmotno zapostavljene. Po vsej pravici se tem nezadovoljnežem pridružijo žene-gospodinje.

Gospodinjski posel je pač nekaj ob sebi umevnega, vsakdanjega. V največ slučajih se pač opravlja danes zgolj v nekakem suženjskem nagonu, v strahu za dobro hiše in rodbine. Žena gospodinja postane v izvrševanju svojega dela stroj, ki dela, dela brez prestanka vse dotlej, dokler se zvečer do skrajnosti utrujena in izčrpana ne zruši v postelj. Kdo iz njene okolice je morda pomislil, da to delo ne utruja zgolj telesa, temveč ravno toliko tudi duha, ki jo vodi, da je spretna, varčna itd., da se pa zaveda smotrnosti svojega dela, da ustvarja neko celoto, ki stoji kot vzor pred njeno dušo. **Tako delo ni igrača, ni mehanično garanje brez duše in srca!**

In vendar je gospodinjsko delo najmanj upoštevano. Saj se sproti podira, ni tako očitno! Ves dopoldan je gospodinja pospravljala, snažila, kuhala. V par urah je vse to delo, opravljeno poprej z vso skrbjo, ljubeznijo in razumljivostjo, zopet uničeno in treba ga je početi iznova morda še isti večer, prav gotovo pa naslednje jutro. Zato to delo na videz nima vsednosti in ne zadovoljuje vsake žene. Toda to ni prav! Gospodinja in njena okolica vidita le pospravljanje, snaženje, kuhanje, šivanje, krpanje itd. Kje pa je končni cilj tega gospodinjskega dela? Ali ne stoji na tem cilju človek, njegovo zdravje, njegova rast, njegova sreča? Je še ta človek nam najbližji, je celo kri lastne krvi, moje dete! — Od uspevanja človeka je odvisna njegova delazmožnost in s tem gospodarsko blagostanje in kulturni napredek posameznika in celega naroda. Vse, kar stori mati-gospodinja za svojce tudi v najskromnejših razmerah, je drobec velikega dela v prid naroda in države.

Vse premalo se **žene same zavedamo važnosti in vrednosti gospodinskega dela.** Mar ni nastal pregovor »Žena hiši tri vogle podpira« na neštetih izkušnjah in dokazih med narodom? Ali nas ni mnogokrat sram delavnih rok? Nikar! Zavedajmo se, da so delavne, žuljave roke slovenske žene mnogo bolj častne, nego barvami nohtlje in gladka dlan kavarniških koket.

Kdo more prav oceniti važnost dela gospodinje-matere, vzgojiteljice? Dom, v katerem je vzrastel človek, mu vtisne neizbrisno zaupanje za vse življenje, on oblikuje mladega človeka, začrta mu življenjsko pot. In prav zato je važno, v čegavih rokah je ta dom. Mati, gospodinja, napravi iz njega kraj sreče, veselja, miru. Ona uravnava nesoglasja, bodri, tolaži. V takem domu se goji plemenitost, poštenje, ljubezen do doma, do naroda, do domovine! Le vse, vse premalo se ceni velika vzgojna vrednost doma, ki ga vlada dobra, vešča gospodinja-mati in vse premajhna je dandanes pri nas skrb za vzgojo dobrih in veščih gospodinj. Narod jih rabi, rabi jih, da so prežete s čutom dolžnosti do doma in naroda!

Mnogo žena je dandanes prisiljenih, iskati si poklic, da **s svojim zaslužkom podpro dom in vzgojo svojih otrok.** So to žene, ki za svoje zamozatajevanje in za svojo marljivost prav gotovo zaslužijo vse priznavanje. Toda pomen gospodinjskega dela se ne more in ne sme ocenjevati po zaslužku! Žene, zgolj gospodinje, so premnogokrat prave umetnice v gospodinjstvu in gospodarstvu, junakinje so v vlogi matere in gospodinje. Baš te žene delajo v današnjih časih čudeže v svoji okolici in postanejo neredkokrat mučenice razmer. V tihem in neprestanem odrekanju sebi samim se zadovoljujejo z najskromnejšimi dohodki, hirajo, umirajo zato, da dom živi!

V Ljubljani že delj časa prav uspešno deluje društvo **»Zveza gospodinj«.** Priredja kuharske tečaje in poučna predavanja iz gospodinjske stroke. Izdaja list »Gospodinja« in skrbi za izboljšanje življenjskih prilik z raznimi intervencijami na merodajnih mestih. Ob določenih popoldnevih se predvajajo novi praktični aparati, oz. izumi v gospodinjstvu, prirejajo se razstave, strokovnjakinje pa vodijo poučne ekskurzije. Tako skrbi a nadaljno naobrazbo gospodinj in ni dvoma, da jim bo uspelo dvigniti ugled gospodinjskega dela in poklica, z njim vred pa tudi ugled naših mater gospodinj. Iz vsega srca pozdravljamo zamisel, da se osnuje odsek **tega društva tudi v Mariboru in mu tudi tu želimo mnogo najlepših uspehov.**

Iz življenja in sveta

Ali lahko podmornice zagospodarijo morju?

Podmornice so bile, odkar se piše zgodovina človeštva!

Podmornice so danes zopet na dnevnem redu. Zadostuje nam, ako se samo spomnimo na »misteriozne«, »gusarske« podmornice, o katerih so časopisi pisali v zadnjem času v zvezi s špansko državljansko vojno. Čeprav admiraliteti Velike Britanije in Francije točno vesta, čigave so podmornice.

S pojavom teh podmornic je zopet oživelo vprašanje, ali so podmornice res tako nevarno sredstvo proti vojnim ladjam na površini, da bi v slučaju vojne na morju zagospodarile na vseh morjih in zabranile ves pomorski promet in s tem zadale smrtni udarec državam, ki žive izključno od dovoza po morju?

Mišljenje o tej nevarnosti podmornic so zelo različna. Nekateri smatrajo, da bodo res podmornice zagospodarile morju, drugi zopet trde, da so iznašli tako sredstvo proti njim, ki jih popolnoma onemogočajo. Nekateri se opirajo na izkušnje iz svetovne vojne, ko so nemške podmornice potopile skoro eno četrtino svetovne tonaže, vendar pa je treba tudi povdariti, da so potopili v ogromni večini trgovske in ne vojne ladje. Podmornice so bile nevarne vojnim ladjam v začetku, ko še niso vedeli, kako se uporabljajo in kako so nevarne. Pozneje jih je pa izkušnja naučila, kako se lahko bore proti njim in ta borba je bila uspešna. Danes so sredstva za obrambo zelo napredovala, vendar pa ni dvoma, da so tudi borbene sposobnosti podmornic napredovale. Pravilen odgovor na to vprašanje bo dala samo izkušnja v vojni.

Na tem mestu hočemo podati nekaj zgodovine podmornic, pri čemer lahko povdarjamo, da **ni res nič novega pod solncem.** Podmornice so mnogo starejše, kakor se splošno misli, v vsakem oziru pa niso izum preteklega stoletja.

Prva poročila o podmornicah sežejo vse do dobe Aleksandra Velikega.

Nedvomno je radi takratne nizke stopnje tehnike niso bile tiste podmornice nič posebnega, v našem slučaju je važno samo to, da so obstojale, tako poroča Quintus Curtius, da so **podmornicam slični stroji za časa obleganja Tyrosa zadali Aleksandru Velikemu mnogo skrbi.** Ko je pričel Aleksander graditi velik nasip proti temu pomorskemu mestu, so branitelji s pomočjo neke vrste podmornic hitro odstranili nasip in prešli v ofenzivo: zgradili so pod vodo prepreke in rezali vrvi, s katerimi so bile macedonske vojne ladje zasidrane.

Po poročilu učenega Rogera Bacona iz XIII. stoletja, se je Aleksander Veliki spustil z nekako podmornico na morsko dno in si ogledoval podmorski svet. To poročilo učenega moža je dokaz, da so se tudi v starem veku bavili z idejo podmornic. Vendar je preteklo še nekaj stoletij, preden so uresničili to idejo. **Leta 1624. je kazal Nizozemec Cornelius Drebbel angleškemu kralju Jakobu I. in londonskim meščanom svojo**

podvodno galejo.

Galeja se je na zelo dostojanstven način spustila v globino 5 metrov — silen uspeh za tiste čase — in ostala skoro dve uri pod vodo v Temzi. Uspeh je bil tolik, da se je dal sam kralj pregovoriti za vožnjo pod morjem, tem bolj, ker je Nizozemec iznašel neko tekočino, ki je obnavljala pokvarjeni zrak.

Kolikor vemo so premikale podvodno galejo mišice **dvanajstih močnih** veslačev ter je bilo možno s pomočjo posebnega mehanizma vertikalno dviganje ladje na površino. Kljub ogromnemu uspehu **Drebbel ni mogel pregovoriti kralja, da bi zgradil celo podmorsko brodovje.**

V ameriški vojni za neodvisnost je zgradil David Bashnell neke vrste potapljaški aparat. Imel je obliko krogle in dobil ime

»Želva«.

Posadka je obstojala iz enega moža. Imenoval se je Lee in je bil strežmojster v svetovni vojski. Nekolikrat se je podal na morje s tem čudom in napadel angleške ladje, vendar kljub temu ni uspel, da bi zažgal mino, ki jo je vlekel za seboj. Trde, da ni uspel radi tega, ker je bilo v podmornici preveč vlažno in eksploziv ni deloval...

Trideset let pozneje je ponudil **Fulton francoski vladi** izum parnika.

»Norec in pustolovec« tako je mislil Nepoleon o tem izumu. Takrat je Fulton poskušal nekaj drugega. Skonstruiral je podmornico **»Nautilus«** in uspešno izvršil poskuse na Seini in v Brestu pred cesarjem in admiralnim štabom. »To je orožje za divjake, ne ljudi in gusarje!« je ogorčeno kriknil francoski admiral Decres.

To je orožje za slabiče, ni dostojno države, ki vlada morjem!« —

so rekli Angleži, ko jim je Fulton ponudil svoj izum.

Neki nemški **podčastnik Wilhelm Bauer** je pokazal za dansko-nemške vojne načrt, kako bi napadli dansko brodovje s pomočjo podmornic. 1851. je bil prvi Bauerjev aparat za potapljanje pripravljen. Čim so Danci izvedeli, da obstoja nekaj takega, so v paniki pobegnili iz Kielskega zaliva. Pri poskusni vožnji se je pokazalo, da ima ta podmornica vse sposobnosti za potapljanje. Podmornica se je takoj potopila v globino 16 metrov, vendar pa je od vseh strani prodirala voda. Eden od treh mož posadke je pobesnel radi smrtne nevarnosti, druga dva sta ga morala krotiti s samokresom. Po petih urah, ko jim je stala voda do grla, jim je uspelo odpreti neki pokrov in radi močnega pritiska zraka v notranjščini podmornice jih je vrglo z veliko močjo na površino prav v času, ko so lahko še poslušali nagrobni govor... Takoj so jih prepeljali v bolnišnico, iz katere so pa že naslednjega dne odšli popolnoma zdravi.

Ker se radi neuspeha pruska vlada ni več zanimala za Bauerjev izum, se je ogorčeni Bauer obrnil na rusko vlado, ki je financirala gradnjo nove podmornice. Delo pa je počasi napredovalo, ker ni znal dati Bauer v pravem času in pravim osebam podkupnine. Tako je n. pr. samo transport gotove podmornice iz ladjedelnice v Petrograd do Kronstadta trajal sedem mesecev!

Podmornica je bila gotova in na dan carjevega kronanja

»Diable marin«

se je spustila pod morsko gladino s štirimi možmi posadke. Poskusna vožnja je povsem uspela in Bauer je bil imenovan za ruskega pomorskega majorja-inženierja s plačo 180 rubljev mesečno. — Bauer je namreč napravil s to podmornico

skupno 134 voženj pod morjem,

vendar pa za nadaljnjo gradnjo podmornic v tistem času ruski pomorski krogi niso pokazali razumevanja. Ogorčeni Bauer je prodal podmornico za 8000 rubljev kot staro železo in zapustil vojaško službo.

Ko je nastala 1862. ameriška državljanska vojna

in ko so pričele severne države s svojo ogromno močjo blokirati južne države, so pričeli južnjaki takoj **graditi podmornice, da onemogočijo blokado.**

Prve podmornice

»David I.«

niso nikdar uporabili, ker so unionisti zavzeli luko v kateri so jo gradili predno je splavala po morju.

»Davida II.«

so srečno spustili v morje, potopil se je, in nikdar več ni splaval na površino.

Gradili so

»Davida III.«

To podmornico je poganjalo osem ljudi s pomočjo vijaka. Za orožje je pa vlekla za seboj mino. Poveljnik je bil neki poročnik Payne. Posadka se je vprav pripravljala na prvo vožnjo, ko je privozil mimo parnik na lopate, ki je povzročil take valove, da so zalili podmornico, ki se je pričela potapljati z vso posadko. Poveljnik se je rešil z obupnim skokom. Po treh dneh so podmornico dvignili na površino, mrtvo posadko odstranili, podmornico pa zopet pripravili za start. — Smeli Payne je bil zopet poveljnik. Kakor prvič se je tudi tokrat napolnila podmornica z vodo, a sedaj radi nekega

neopreznega člana posadke.

Pet mož posadke je utonilo, tri so rešili, med njimi tudi Payna. Sedaj je tudi njemu bilo dosti. Vodstvo ponovno dvignjene podmornice je prevzel ing. Amuley. Tokrat se je »David III.« pravilno potopil pod vodo, pozabili pa so kako se je treba dvigniti. Bilo pa je že precej težko najti prostovoljce za posadko. Javil pa se je hrabri **poročnik Dixon.** To je bil človek na pravem mestu in pravi poveljnik. Njemu je neke temne noči uspelo pripluti do sovražne ladje »Housatonic«, vžgati tri mine, ki so eksplodirale s tako silo, da sta se obe ladji potopili v par minutah.

To je prvi službeno potrjeni slučaj, da je podmornica potopila vojno ladjo.

Odtlej niso več gledali na žrtve in vse mornarice sveta so pričele na veliko graditi podmornice. Vodili so Francozi in Amerikanci. **»Plongeur«** od Bourgisa in Bruna, **»Narval«** od Laboenfa in **»Holland«** podmornice Združenih držav so bile prethodnice sedanjih podmornic. — Izkušnje, ki so si jih pridobili, upoštevajo še danes. **Leta 1900. je tudi Velika Britanija uvedla podmornice.** Gradnja je hitro napredovala, vendar ne tako, kakor v Nemčiji, ki je imela v začetku svetovne vojne **28 podmornic. 1918.** leta pred koncem vojne je imela Nemčija nekoliko stotin podmornic, **od teh 450 v gradnji!** Podmornice so v vojni dokazale, da so nevarno orožje, vendar samo za trgovske ladje.

Nemci so potopili ne več ne manj kakor 5408 ladij s skupno tonažo 11 milijonov ton... Ta uspeh je plačala Nemčija s samo 203 potopljenimi podmornicami; za lov na podmornice so se pa specializirali Angleži.

Po vojni so prišle podmornice zelo v modo. Za številne male države so prišle podmornice ceneje kakor pa velike ladje, ki so zelo drage in so jih lahko kupovale samo velike države. **Maksimum v gradnji podmornic je dosegla Francija, ki ima edino podmorsko križarsko na svetu »Surcouf«** s 2880 tonami, dva težka topa 20,3 cm. dva kontraavionska topa, 14 torpednih cevi, ladijski avion, 150 ljudi posadke in se lahko potopi 130 m pod gladino. V začetku so smatrali, da je borba proti podmornicam brezuspešna, vendar so kmalu ugotovili, da to ni točno. Iznašli so

aparate za prisluškovanje,

s katerimi se točno ugotovi približevanje podmornice iz velike daljave. Na podlagi teh podatkov so potem organizirali obrambo, ker podmornice pod vodo nimajo velike brzine. Razen tega **uporabljajo mreže proti podmornicam, podmorske bombe,** razne vrste zank in hitre motorne čolne, ki se uspešno borijo s podmornicami.

Končno pa imamo **tudi letala,** ki lahko opazujejo podmornice tudi v veliki globini in jih potope s svojimi težkimi bombami.

Dr. Stojadinović v Rimu

Predsednik jugoslovenske vlade dr. Stojadinović je bil sinoči po Mussoliniju povabljen na slavnostno večerjo v staroslavni Beneški palači v Rimu. Ob tej priliki je dejal Mussolini, da pomeni italijansko-jugoslovenski pakt enega izmed najtrdnejših neposrednih prispevkov za uspešno konsolidacijo miru v današnji dobi Evrope. V svojem odgovoru na Mussolinijevo zdravico pa je dr. Stojadinović med drugim izjavil, da se je moglo pri podpisu marčnega sporazuma ugotoviti, da obstojajo za prijateljstvo med obema državama vsi naravni pogoji za iskreno, trajno in prijateljsko sodelovanje, ki predstavlja dejanski prispevek za konsolidacijo miru v Evropi.

Gospodarske beležke

300.000 kg tobaka je kupila Francija od uprave monopolov kraljevine Jugoslavije. Tobak bodo natovorili na Sušaku, Splitu in Gružu.

Naša produkcija sladkorja je znašala letos 101.000 ton, to je za 70% manj kakor v pretekli sezoni.

Zlato se še nadalje vrača v Francijo. Po sodbi londonskega lista »Financial News« se je vrnilo v zadnjih tednih v Francijo iz Anglije za 60 milijonov funtov pobeglega kapitala. Iz Amerike pa se je vrnilo od oktobra dalje zlata za 250 do 300 milijonov dolarjev. Posledica tega je, da se je deport za frank zelo znižal in padel na 4% za enomesečne in na 5.75% za trimesečne kredite.

Davki in posojilo za rešitev Benetk. Italijanska vlada je izdala dekret za rešitev znamenitih stavb v Benetkah. S prvim dekretom se uvajajo novi davki, katerih donos naj služi popravilu stavb in regulaciji lagun. Z drugim dekretom bodo lastniki vseh zgodovinsko pomembnih stavb razlaščeni, če ne morejo svojih stavb popraviti kakor treba. S tretjim dekretom pa se razpisuje državno posojilo v višini 50 milijonov lir za potrebna popravila.

Uradni tečaji za december. Finančni minister je predpisal za december te uradne tečaje: 1 napoleondor Din 298.50, 1 zlata turška lira 339.70, 1 angleški funt 238.—, 1 ameriški dolar 43.—, 1 kanadski dolar 42.90, 1 nemška marka 14.—, 1 zlot 8.20, 1 avstrijski šiling 8.72, 1 belg 7.40, 1 pengö 8.60, 1 brazilijski milreis 2.65, 1 egiptovski funt 240.—, 1 urugvajski pezos 23.50, 1 argentinski pezos 12.90, 1 čilski pezos 1.45, 1 turška papirnata lira 34.80, 100 albanskih frankov 1415.—, 100 francoskih frankov 163.— 100 švicarskih frankov 1000.—, 100 italijanskih lir 227.—, 100 nizozemskih gold. 2390.—, 100 bolgarskih levov 45.—, 100 romunskih lejev 32.—, 100 danskih kron 954.—, 100 švedskih kron 1100.—, 100 norveških kron 1080.—, 100 pezet 240.—, 100 drahem 39.50 100 češkoslov. kron 151.50 100 finskih mark 95.—, 100 letonskih lat 815.—.

Kako je z obdavčenjem reklame. Davčni oddelek finančnega ministrstva je izdal naknadno pojasnilo glede izterjevanja pristojbin po tarifni številki 8 pristojbinske tarife zakona o pristojbinah, ki se nanaša na razne reklame v listih, časopisih, koledarjih itd. Po tej okrožnici so oglasi v koledarjih, tako stenskih kakor v blokih ali knjigah, podvrženi plačilu pristojbine iz točke 3, tarifne številke 8 pristojbinske tarife zakona o pristojbinah. Zato morajo davkarije in oddelki finančne kontrole takoj sporočiti prizadetim osebam, da se ta pristojbina plača za vsak oglas in za vsak dan, ko oglas izide, ne glede na to, koliko iztisov posamezne številke se iztisne, in sicer v višini 2 do 80 din, po velikosti oglasa. Ta postopek se bo izvajal tudi v vseh drugih primerih, kadar takšne koledarje izdajo razne tvrdke, podjetja itd. Oglasni pristojbini pa niso podvržene objave, oglasi in vesti iz točke 25, čl. 38 pristojbinskega pravilnika. Semkaj spada tudi repertoar državnih gledališč. Zato tudi vsakdanja poročila, ki jih ta gledališča pošiljajo listom o predstavah tega in tega dne in o osebah, ki pri predstavah nastopajo, niso podvržena tej pristojbini, ker veljajo za del repertoarja.

Mariborske in okoliške novice

Minister dr. Vekoslav Miletić v Mariboru

„Sokol je bil, je in bo ostal"

Včeraj popoldne z brzovlakom ob 15.45 je prispel minister za telesno vzgojo naroda dr. Vekoslav Miletić v spremstvu svojega kabinetnega šefa Dominija, tehničnega referenta Drage Ulage in sportnega referenta pri banski upravi v Ljubljani Lenarta v Maribor. Na kolodvoru so ga pozdravili zastopniki oblastev, Sokolov in sportnih organizacij z mestnim predsednikom dr. Juvanom na čelu, ki je ministra pozdravil v imenu mariborskega prebivalstva. S kolodvora se je g. minister odpeljal naravnost v Narodni dom, kjer so ga pričakovali zastopniki mariborskega Sokolstva. V imenu mariborskega matičnega Sokolstva je dr. Miletića pozdravil starosta dr. Fornazarić. Minister dr. Miletić se je za pozdrav v prisrčnih besedah zahvalil, povdarajoč, da je star Sokol in da je Sokolstvo vedno in vselej branilo jugoslovenske interese. Svoj govor je zaključil z besedami: »Sokol je bil, je in bo ostal!« Nato si je g. minister ogledal krasno urejeno sokolsko razstavo, o kateri se je dr. Miletić zelo pohvalno izrazil. Izrazil je priznanje obmejnemu Sokolstvu, ki je vedno vestno vršilo svojo dolžnost do kralja in domovine. Ko je g. minister zapustil sokolsko razstavo, mu je dr. Fornazarič izročil lepo urejeno spominsko knjigo, ki slika boje in delo obmejnega Sokolstva v Mariboru, razen tega pa mu je br. starosta pripel na suknjo jubilejni znak mariborskega matičnega Sokola. Zatem se je vršila v župni pisarni konferenca, ob kateri priliki so predstavniki obmejnega Sokolstva predočili g. ministru težnje Sokolstva, njegove potrebe in tudi težave, s katerimi se mora Sokolstvo boriti. Potem, ko se je g. minister vpisal v spominsko knjigo, se je podal na mestni magistrat, kjer se je vršila konferenca mariborskih sportnih organizacij. V imenu vseh 23 sportnih organizacij v našem mestu je dr. Tominšek izročil ministru dr. Miletiću naslednjo spomenico:

»Visoko spoštovani gospod minister! Čast nam je, predložiti gospodu ministru v lastno odločitev ali v priporočilo pri drugih pristojnih ministrstvih in oblastvih nastopne želje in predloge:

1. Nobena izmed naših organizacij ni pridobitna, vse njih prireditve so združene, ako naj kaj pomenijo, z velikim gmotnim rizikom. Zato prosimo, da se za nas predvidevajo in podelujejo od strani ministrstva **posebne podpore.**

2. Neznosno breme za nas so vse takse, pod katerimkoli naslovom; izredno visoke so in neobhodno plačljive tudi pri deficitnih prireditvah. Prosimo za posredovanje, da se vse nas zadevajoče **takse serioznih prireditev,** pa tudi **take za vloge na urade ukinejo.**

3. Naša država je obsežna, sportniki morajo večkrat potovati izven svojega bivališča, zaradi drage vožnje morajo sportniki — redno nepremožni — odreči udeležbo; prosimo za posredovanje, da se našim tekmovalcem prizna četrtinska voznina.

4. Težko breme za naše klube je članarina njihovemu savezu. Prosimo za posredovanje pri finančnem ministrstvu, da se od tam dotirajo predmetni savezi.

5. Škodo in večkrat tudi nečast prizadevajo našim rednim organizacijam klubi, nevčlanjeni v savezih, t. zv. »divji« klubi), ker so usmerjeni le v svrho zabavišč. Želimo, da se vnese v društveni zakon obveznost včlanjenja v višji skupni edinici.

6. Naš Maribor kaže dosti velik ekstenziven in intenziven razvoj na telesnovzgojnem in gojitvenem polju. Pogrešamo pa za nastope velikega sloga trajnega dirkališča in večjega števila modernih prostorov za nogomet, lahko atletiko i. sl. Prosimo za podporo in stvarno pobudo pri merodajnih činiteljih, da se v tem oziru za Maribor pripravijo prostori, ki odgovarjajo našim potrebam in modernim zahtevam.

7. Znižana je carina na avtomobile; ni pa priznana ta ugodnost na motorna kolesa. Prosim, da se za ta kolesa izposluje ista ugodnost.

8. Lastniki zemljišč, na katerih ali preko katerih se vrši telesnovzgojno in sportno kretanje, so našemu pokretu večkrat nenaklonjeni. Prosimo, da se zakon o razlastitvi primerno približa našim potrebam.

9. Toplo podpiramo s svoje strani predlog ljubljanskih organizacij, da se na univerzi v Ljubljani ustanovi stolica za telesno vzgojo.

Po končani konferenci se je g. minister podal v Gasilski dom na Koroški cesti, kjer so ga pričakali gasilci in si je g. minister ogledal vzorne gasilske naprave ter se o njih zelo pohvalno izrazil. Na čast g. ministru se je v Gasilskem domu vršila tudi zakuska.

Zvečer ob 20. je mestni župan dr. Juvan priredil v hotelu »Orel« banket, ki so se ga udeležili tudi predstavniki obmejnega Sokolstva, sportnih organizacij in gasilcev. Danes dopoldne si je g. minister ogledal Mariborski otok, stadion SK Železničarja in mariborske telovadnice.

Shodi JNS v srezu Maribor desni breg

V soboto in nedeljo sta se vršila shoda JNS v Hotinji vasi in v Hočah. Oba shoda sta bila zelo dobro obiskana kljub vsem naporom od znane strani, ko so v Hotinji vasi in v Hočah raznašali vesti, da sta shoda prepovedana oziroma preložena. Na obeh sestankih je poročal narodni poslanec Milan Mravlje o organizacijskem stanju JNS, o potrebi političnega udejstvovanja ter o nalogah, ki čakajo mlado generacijo v bodočem političnem življenju. Prikazal je uspehe in neuspehe gospodarske politike. Obširneje se je pomudil pri agrarnem vprašanju. Govoril je o delu v narodni skupščini. Pojasnil je vse važnejše novice v državi. Govoril je o sporazumu med združeno opozicijo in dr. Mačkom. — Zanimivo je prikazal vlogo, ki jo igrata v človeškem življenju vera in politika. Govoril je o uspešnem oživljenju JNS, še posebej o živahnosti in borbenosti mladinskih organizacij, ki so prinesle novega življenja in duha v stranko in med narod.

Prihodnja številka »Večernika« izide radi jutrišnjega praznika v četrtek dne 9. t. m. ob običajni uri.

Cene mleku se ne bodo zvišale pred Božičem onim odjemalcem, ki so upoštevali zahteve kmetovalcev pri spomladanski regulaciji cen. Tako so sklenili na posebnem sestanku dobavljalci mleka iz mariborske okolice, ki so obravnavali vprašanje občutnega pomanjkanja mleka v Mariboru.

Lovski blagor! Član mariborske zelene bratovščine g. Alfred Kralj je včeraj ustrelil na Uršlji gori kapitalnega gamza.

Sokol Maribor matica sporoča svojemu članstvu, da se vrši na praznik v sredo 8. t. m. plesna vaja.

Klavirski koncert Ivana Noča, ki bo v petek 10. t. m. v kazinski dvorani, obeta izreden užitek. Predprodaja vstopnic od četrtka naprej pri »Putniku«.

Sokoli jezdeci! Jutri ob 10. zbor v Narodnem domu. Udeležba obvezna!

Hotel Mariborski dvor jutri koncert.

Knjiga: Dobrovoljci kladivarji Jugoslavije. Zadnja pošiljka s temi knjigami je danes prispela v Maribor in to v zelo malem številu. Dobijo se pri blagajni tvrdke Pinter & Lenard.

SOKOLU - telovadnice Podpore sprejema Posojilnica Narodni dom - teč. rač. gradbenega odseka

Jutri na praznik na smuko! Sijajen sneg na zapadnem Pohorju (Senjorjev dom). Avtokar izlet »Putnika« v Ribnico na Pohorju. Odhod ob 5. uri izpred hotela »Orel«, odhod iz Ribnice ob 17. uri. Cena vožnje le Din 40. Takojšnje prijave pri »Putniku« Maribor.

Prave tirolske smučarske lodne

v čednih modnih barvah prinaša

TEKSTILANA BÜDEFELDT. Gosposka 14

Združenje brivcev in frizerjev obvešča p. n. občinstvo in svoje člane, da morajo biti brivnice in česalnice v Mariboru po oblastni odredbi jutri 8. t. m. vse dan zaprte.

Lutkovni oder Sokola I. Jutri v sredo ob 15. uri igra »Gašperček v peklu«. Deca pridite polnoštevilno. Zdravo!

Český klub. Na odru tukajšnjega Narodnega gledališča bomo zopet videli novo češko izvirno opereto »Pod to gorо zeleno« (Na ty louce zelený) od Jary Beneša. Je samo ob sebi umevno, da ne sme biti nikogar med nami, ki bi si ne ogledal tega zabavnega češkega šlagerja. Odbor.

ISSK Maribor

V SOBOTO 11. DECEMBRA 1937
KAZINSKA DVORANA

VELIKI KABARETNI VEČER

Šahisti SK Železničarja so odigrali minulo nedeljo v Ptuju dvomatch s Ptujskim šahovskim klubom, ki se je končal po žilavi borbi neodločeno 4:4. Posamezni rezultati: prof. Gabrovšek:Babič 1:0, Levačič:Regoršek 1:0, Širec:Knehtl remis, Zelenko:Vidovič 0:1, Žunkovič: Eferl 0:1, Pešl:Forray 1:0, Farazin:Potsajt 0:1, Fijan:Macher remis.

Ljudska univerza v Mariboru. Zaradi praznika bo naslednji večer ekonomskega tečaja v torek 7 .dec. ob 20. uri. Predaval bo prof. Stupan o industrijskem kapitalizmu in tehnični revoluciji. (Trg. akademija, II. nadstr.)

Starodavna lipa bo padla! V nedeljo 12. t. m. ob 10. uri se bo na prostovoljni dražbi izlicitirala velika lipa, ki stoji pred »Belo zastavo« ob pričetku Pekrske ceste v Studencih. Izklicna cena je 100 din.

»V steni in ledu« je naslov lepega sodobnega filma, ki se brezplačno predvaja za vse ljubitelje sporta in turizma. V kinu Apolo se bo v četrtek 9. t. m. ob 8. uri zvečer prikazoval zelo interesanten film »V steni in ledu«. Film je švicarske produkcije. Sodelujejo znani švicarski alpinisti. Film je posnet v Zermattski gorski skupini (preko 4000 m višine), je bogat na prekrasnih posnetkih. Moderna

Kino

Kino Union. Torek »L'equipage«, remek delo francoske produkcije, film nepozabne lepote. Anabella — Charles Vanel.

Narodno gledališče

Torek, 7. decembra ob 20. uri: **»Pod to goro zeleno«. Premiera.**
Sreda, 8. decembra ob 15. uri: **»Marija Stuart«.** Znižane cene. — Ob 20. uri: **»Pod to goro zeleno«.**
Četrtek, 9. decembra ob 20. uri: **»Pri treh mladenkah«.** Red A.
Marijin praznik v mariborskem gledališču: Popoldne izvrstno uspela klasična tragedija **»Marija Stuart«** (Znižane cene). Zvečer repriza zabavne revijske operete **»Pod to goro zeleno«.**

alpinistična šola plezanja je zelo dobro prikazana. Film je zelo interesanten za vsakega planinca in sportnika. Istočasno bo šef znanstvenega oddelka podjetja Dr. A. Wander imel interesantno predavanje o sodobnem problemu »O prehrani«. Predavatelj dr. med. Leo Trauner, ki je delj časa bival v Olimpijski vasi v Berlinu, bo iznesel vtiske, katere so dobili zdravniki ob opazovanju načina prehrane 5000 sportnikov iz vseh krajev sveta. Za gornjo prireditev se opaža v vseh krogih že sedaj živahno zanimanje.

Moderne namizne garniture
so ponos vsake gospodinje, bogato izbiro prinaša
TEKSTILANA BUDEFELDT, Gosposka 14

Lep jubilej v nacionalni družini. Te dni je praznovala družina g. Godine Ivana dva lepa jubileja. Gosopd Godina je praznoval 25-letnico skupnega zakonskega življenja, njegova ga. Marija pa 50-letnico rojstva. Oba sta znana javna delavca in se udejstvujeta v raznih mariborskih nacionalnih društvih. Ga. Godinova je pridna odbornica našega agilnega društva »Jadran«, njen soprog pa dober drugi basist tega zbora. V skupnem zakonskem življenju, ki sta ga pričela v našem Trstu, sta vzgojila pridne otroke, ki so jima v ponos. Hčerka Milena je članica narodnega gledališča v Skoplju, Mara je notarska uradnica, sin Albin pa študira pravo na ljubljanski univerzi. Zavedni in pridni rodbini Godinovi želimo, da bi še mnogo, mnogo let živeli v zadovoljstvu in sreči, četudi daleč od rodne grude...

Iz železniške službe. Premeščen je iz Slovenske Bistrice v Šoštanj-Topolščico prometnik Janez Šušteršič.

Vreme. Dunajska vremenska napoved pravi: Po večini oblačno, verjetno bo snežilo, temperatura brez posebnih izprememb, v nižinah nekaj nad ničlo.

Nočno lekarniško službo imata ta teden Vidmarjeva in Savostova lekarna.

Avstrijska policijska ekspozitura na glavnem kolodvoru v Mariboru sporoča: Odpravljanje vlakov za Avstrijo se zakasnjuje vedno radi potnikov, kateri pridejo v v svrho vidiranja potnih listov tik pred odhodom vlakov. — Mariborsko občinstvo se torej nujno vabi, naj se zglasi v to svrho že dan pred odpotovanjem v uradu avstrijske policijske ekspoziture na glavnem kolodvoru v Mariboru. — Pred odhodom vlakov se bodo v bodoče odpravili potniki samo v najnujnejših primerih. V splošnem se opozarja, da je pristojna oblast za vidiranje potnih listov slej ko prej samo avstrijski konzulat v Ljubljani. Samo v posebnih nujnih slučajih in pod pogojem, da ima potnik veljavni potni list, mu lahko avstrijska policijska ekspozitura izjemoma izda potrebni vizum.

Zadnje telefonične vesti

Preokret francoske diplomacije — Brodolom ideje kolektivne varnosti

PARIZ, 7. decembra. **Zanimive komentare prinaša tukajšnji tisk k službenemu komunikeju o varšavskih razgovorih, kjer se prvokrat ne omenja načelo kolektivne varnosti in Društvo narodov. Desničarski »Jour« pravi, da ni v tem komunikeju zanimivo to, kar se navaja, marveč to, kar se zamolči. Gre za preorientacijo francoske zunanje politike. Francosko poljski razgovori predstavljajo prvi korak k tej preorientaciji, ki priznava bileritalne, to je dvostranske dogovore. Istega mnenja je tudi socialistični »Populaire«, ki ugotavlja, da je sistem kolektivne varnosti doživel brodolom. V Varšavi se je prvokrat v zgodovini novejše francoske diplomacije opustilo navajanje Društva narodov in ideje kolektivne varnosti.**

Čangkajšek zapustil Nanking — Kitajska prestolnica v ognjenem morju

ŠANGHAJ, 7. decembra. **Kitajska prestolica Nanking je pred padcem. Maršal Čangkajšek je s svojo soprogo zapustil Nanking z letalom ter odletel v neznano smer. Pred tem je izdal povelje, da se spravi ves vojni material iz mesta in da se povsod zaneti ogenj, da bodo Japonci našli samo kup razvalin in pogorišče. V posameznih predmestjih, ki že gorijo, se vršijo prve bližnje borbe med Japonci in Kitajci.**

TURČIJA ODPOVEDALA NENAPADALNI PAKT S SIRIJO.

ANKARA, 7. decembra. **Turška vlada je v zvezi z najnovejšimi incidenti v Aleksandrette odpovedala nenapadalni pakt s Sirijo.**

TEDEN ODEJ
Velika izbira nizke cene, oglejte si izložbo pri
„Obnova" F. Novak, Jurčičeva ul. 6.

»Staribor« ima svoj tomesečni sestanek v četrtek, dne 9. decembra 1937 ob 20. uri v restavraciji Narodnega doma. Predaval bo g. dr. Travner o steklarnah in steklarjih na Pohorju. Upamo, da bo zanimivo predavanje privedlo obilno udeležencev!

Sresko učiteljsko društvo Maribor levi breg zboruje v soboto 11. t. m. in sicer najprej zase v ljudski šoli v Cankarjevi ulici, kjer se vrši ob 8. uri odborova seja, ob pol 9. uri pa zborovanje. Skupno zborovanje z ostalimi učiteljskimi društvi pa bo ob pol 10. uri v dvorani Grajskega kina na Grajskem trgu. Učiteljstvo naj pride točno in polnoštevilno!

SABA priznano dobra rezila za britje se dobijo povsod

Opozarjamo na nocojšnjo premiero češkega »šlagerja« **»Pod to goro zeleno«.**

Na splošno željo prireja Putnik dne 15. decembra (sreda) enodnevni izlet v Graz z luksuznim avtokarom. Vožnja in vizum le Din 100.— za osebo. Prijave pri Putniku Maribor - Celje - Ptuj.

Državnim upokojencem. Državna finančna direkcija razglaša: Vsi državni upokojenci(ke), ki so zase in za svoje rodbinske člane v letu 1937 dobili od dravske finančne direkcije železniške legitimacije modre barve, izstavljene za leto 1937, naj jih zaradi podaljšanja njih veljavnosti za prihodnje leto predložijo tej direkciji takoj v začetku leta 1938. Vsaki legitimaciji je treba priložiti železniško znamko za 2 din, ki se kupi pri blagajni železniške postaje. Znamke pa ne sme nihče sam nalepiti v legitimacijo. Predložene poštne znamke ali kolke bo direkcija upokojencem vračala, ker jih ne more uporabiti. Razen žel. znamke se mora predložiti tudi kupon (odrezek) čekovne nakaznice, po kateri je upokojenec prejel pokojnino za zadnji mesec. Brez tega dokazila se veljavnost legitimacije ne bo podaljšala, ker se sicer ne more ugotoviti istovetnost prosilca. Prav tako mora poslati kupon čekovne nakaznice, kdor prosi za novo železniško legitimacij. Do konca oktobra 9137 naročene železniške legitimacije za leto 1938 se bodo upokojencem na deželi razposlale po pošti. Po prejemu nove legitimacije mora vsakdo vrniti finančni direkciji svojo staro železniško legitimacijo sive barve, ki jo je treba izročiti direkciji državnih železnic. Svoje slike smejo upokojenci iz starih legitimacij odstraniti.

Požar v Trstenjakovi ulici. Sinoči okoli 18. ure je v stanovanju železničarja Ivana Hauptmana v Trstenjakovi ulici 18 izbruhnil požar, ki bi lahko postal usodepolen za vso hišo. Služkinja, 15letna Ana Petkova, ki je bila sama doma, je namreč z gorečo svečo iskala v omari neko perilo, pa je pri tem prišla preblizu perilu, ki se je vnelo, ne da bi to opazila. Potem, ko je šla po nekem opravku iz stanovanja in se čez nekaj časa zopet vrnila, je bilo stanovanje v gostem dimu. Takoj je poklicala sosede, s pomočjo katerih so gorečo omaro polili z vodo in odstranili požarno nevarnost. Poklicani pa so bili tudi mariborski gasilci, ki jim pa ni bilo treba stopiti v akcijo, ker je bila požarna nevarnost že odstranjena. Škodo, ki jo trpi oškodovanj Hauptman, je precejšnja, neprevidno služkinjo pa je policija ovadila oblastvu.

WRIGLEY
guma za žvečenje
PO VSAKI JEDI IN CIGARETI
Zavitki po Din 1·— in 2·—

Našim naročnikom!

Ponovno opozarjamo cenjene naročnike »Večernika«, posebno pa zamudnike, da še v tem mesecu poravnajo naročnino. S tem prihranijo upravi zamudno delo z opozimi in olajšajo redno dostavo lista. Vse one, ki se ne bodo oziral na to, najvljudneje opozarjamo, da bomo, ako ne bodo imeli izravnane naročnine do konca tega meseca, nadaljnje pošiljanje »Večernika« ukinili.

UPRAVA »VEČERNIKA«.

Nove ter izbrisane obrtne pravice. Seznam v mesecu novembru 1937 izdanih in izbrisanih obrtnih pravic vsebuje: Izdane: Arlati Henrik, trgovina z radijskimi aparati in pripadajočimi potrebščinami, Ulica 10. oktobra 4; Uhler Ljudevit, buffet, Aleksandrova c. 13; Mencinger Zofija, gostilna, Pristan št 1; tvrdka Hacker in drug, družba z. o. z., prodaja in nakup galanterijskega blaga na debelo, Orožnova ul. 8; Kramaršič Edvard, trgovina s kolesi, šivalnimi stroji, motornimi vozili in sestavnimi deli na drobno, Valvazorjeva ul. 36; Kramaršič Edvard, trgovina z radijskimi aparati in sestavnimi deli na drobno, Valvazorjeva ul. 36; Šurkalovič Ana, šivilja, Grajski trg 7; Novak Franc, trg. z otroškimi vozički na drobno, Jurčičeva ul. 6; Pristernik Matilda, trg. z galanterijo, pleteninami, drobnim blagom in igračami, Glavni trg 24; Lininger Aleksander, prevažanje blaga z motornimi vozili preko mej občinskega okoliša, Koroščeva ul. 32; Košič Peter, košar in pletač predmetov iz protja, Vojašniška ul. 7; Bercko Katarina, šivilja, Mlinska ulica 9; Kumerc Franc, trg. s kurivom in stavbenim materijalom, Taborska ul. 10. — Izbrisane: Platzer Alfred, godbenik, Grajski trg 1; Rapoc Terezija, trg. s delikatesami, Tržaška c. 14; Vrabl Ivan, starinarna, Meljska c. 65; Pristernik Albin, trg. z galanterijo in pleteninami, drobnarijami, toaletnimi izdelki in igračami na debelo in drobno, Glavni trg 24; Nedelko Maks, trg. z motornimi vozili in priborom na drobno, Aškerčeva ul. 11; Zorko Vinko, trg. z mešanim blagom in perutnino na drobno, Stolna ul. 4; Kosi Anton, trg. z mešanim blagom, Tattenbachova ul. 24; Pečuh Veronika, branjarija ter prodaja vina, piva in sadjevca v zaprtih steklenicah, Frankopanova c. 41; Wögerer Eliza, trg. z mesnimi izdelki, Slovenska ul. 9.

Študentske novice

Ljudska univerza v Studencih. V četrtek 9. t. m. predava ob 19. uri v dvorani deške ljudske šole g. prof. dr. Crnek o »Sodobni kulturi« s slikami. — Vstopnine ni.

Urednikova pošta

Ptuj: Glede zadnjega stavka: Stvar je drugačna. Si lahko mislite...

Skrivnosti

86

Upal je, da ima Leon listine, ki dokazujejo, da je Armanda res hči gospe Kuran; ko pa je videl, da ne ve Leon o tem ničesar, je postaj takoj ves hladen in nedostopen.

Leon se je vračal obupan, ko je naletel na Everarda. Nepričakovano srečanje je oživelo njegove nade.

»Ali ste vi, Everard?« ga je živahno vprašal. »Kako da sem vas našel tukaj ob tej uri... in s tako prošnjo?«

»Beda!« je odgovoril pobito Everard.

»In Blanka?«

»Bolna je... leži.«

»Zakaj se niste obrnili name, zakaj mi niste pisali?«

»Mislil sem na to, pa Blanka ni hotela.«

»Uboga, uboga!« je mrmral Leon. »Hvala Bogu, da ste me sedaj našli, sedaj ji ne bo treba več trpeti. Prosim, vodite me k njej.«

»Dobro, odvedem vas k njej, ker vem, da ji bo ljubo.«

»Ali je zelo bolna?«

Everard je prijel Leona za roko in dejal:

»Umira...«

»O, motite se... tako hudo ne bo!« je dejal Leon.

»Ne, ne motim se. Zdravnik mi ni hotel odgovoriti; ko sem ga vprašal se je nasmehnil. Seveda, očetu je težko reči, da mu hči umira. Bilo bi kruto, kaj ne? Oče pa ima bistre oči in videl sem jo.«

»Ali se je v tem kratkem času zelo izpremenila?«

»Pred tremi meseci je bila moja Blanka še tako lepa. Ali se je spominjaš? Morda se je samo meni zdelo, da je malo preveč bleda, lica pa so ji bila sveža, oči so ji gledale prav v dno srca in glas ji je bil kakor godba. Sedaj pa...«

»Kako je sedaj?«

»Vidiš, sedaj je vse to minilo... Oči so ji kakor zastrte, čelo ji je mrliško bledo; z lic ji je izginila svežost in na ustnicah ni nikoli več njenega lepega smehljaja... Včasih je niti sam ne poznam.«

»To je strašno!«

»Da, strašno je, pa to še ni vse.«

»In kaj je še?«

»Preje sem rad govoril z njo in sem v njenih, nedolžnih, veselih besedah našel tolažbe in razvedrila po vseh nesrečah svojega strašnega življenja. In glej — danes ne izpregovori več besede! Grobna tišina je krog nje, ki jo samo včasih pretrga suhi in mučni kašelj. Srce se mi trga, kadar ga slišim, ta kašelj.«

Everard je med temi besedami ihtel. Leon ga je nehote prijel za roko in mu jo stisnil.

»Nikar, nikar!« je dejal mehko. »Nikar si ne jemljite tega tako k srcu. Morda se preveč bojite. Poslal vam bom dobrega zdravnika, ki jo bo natančno pregledal in gotovo ozdravil. Čudno se mi zdi, da se je bolezen tako hitro razvila: pred tremi meseci je bila Blanka popolnoma zdrava.«

»Da, še pred tremi meseci,« je ponovil Everard, kakor bi govoril samemu sebi.

»Tu mora biti še poseben vzrok.«

»Seveda.«

»Ali ga je uganil zdravnik?«

»On ne more pomagati.«

»Kaj je torej? Kaj ji je škodovalo?«

Everard je žalostno zmajal z glavo.

»Uboga Blanka bo umrla s svojo skrivnostjo, ki jo mori,« je odgovoril počasi, »in tudi jaz je ne morem izdati.«

»Morda ljubi koga?« je vzkliknil Leon.

Everard se je zganil.

»Nič več o tem,« je dejal trdo; »pozno je. Sama je in me pričakuje. Pojdi, pojdi, ne izgubljajva časa.«

Odšla sta.

Med potjo je kupil Leon po receptu zdravila in dasi je bilo že precej pozno, je sklenil, da pojde in sam pogleda kako je z Blanko, ki ji je bil globoko vdan. Naglo sta hodila in kmalu prišla do Everardovega stanovanja.

Pobrežke novice

Proslava praznika ujedinjenja na Pobrežju. Pozivu župana g. Karola Stržina, da vsa društva skupno proslave praznik ujedinjenja, se je na predvečer vršila povorka z zbirališčem društev in korporacij pri tezenski šoli, katere okna so bila bajno razsvetljena. Ob 20. uri je otvorilo povorko 30 kolesarjev z lampijončki kolesarskih društev «Perun» iz Tezna in Pobrežja in »Naša moč« iz Pobrežja. Za kolesarji in državno trobojnico je bil občinski odbor z županom g. Stržino, nato je korakala tezenska godba, za isto močne čete Sokolstva iz Pobrežja in Tezna, štiri čete gasilcev z baklami, pevci društev »Zarja« in »Radost«, člani Narodne Odbrane, druga društva in občinstvo. Na koncu so bili zopet kolesarji. Mnogo oken na hišah in v stanovanjih naših nacionalnih ljudi je bilo lepo razsvetljenih in okrašenih. Med sviranjem koračnic vzklikanju kralju, kralievskemu domu, naši vojski in Sokolstvu, se je vila povorka po Ptujski in Tržaški cesti, Nasipni in Sokolski ul., Zrkovski in Aleksandrovi cesti do Renčlieve gostilne. V veliki Renčljevi dvorani je bila kratka, prisrčna slovesnost, katero je otvoril skupen zbor pevcev »Radosti« in »Zarje« s pesmijo »Slovenec, Srb, Hrvat«, godba je zaigrala državno himno, župan g. Stržina pa je spregovoril o ujedinjenju in nazdravil Ni. Vel. kralju Petru II. in visokemu kralievskemu domu, kateremu je bila odposlana v imenu vseh občanov udanostna brzojavka. Še so zapeli pevci nekaj ubranih pesmi pod spretnim vodstvom pevovodje šol. upravitelja g. Živka, g. župan pa je z zahvalo vsem udeležencem zaključil prisrčno slovesnost. — L.

Iz Malega Beograda

Čudna stavka. Že nekaj nedelj sem stavkajo domači cerkveni pevci, ki se sicer udeležujejo vseh cerkvenih obredov, tudi na koru so polnoštevilno zbrani, le peti nočejo. Pravijo, da je to iz protesta proti politiki gotovih vodilnih krogov v Rušah.

Odstopi občinskih odbornikov. Radi sklepa zadnje občinske seje, na kateri je bil sprejet nov tajnik, se vrši med občinskimi odborniki živa akcija za odstop ter je odstopno izjavo podpisalo že lepo število odbornikov. Velika večina domačega prebivalstva to akcijo odobrava. Zanimivo je, da so odklonili domačega reflektanta, ki je bil že nastavljen. Najbrž bo prišlo do novih volitev in bo sestavljena nova lista iz ljudi, ki jim je do miru in dobrega gospodarstva.

Novice iz ljutomerske okolice

Sokolsko društvo v Ljutomeru je na dan 1. dec. dostojno proslavilo dan ujedinjenja ob 10. uri v Sokolskem domu ob velikem številu svojega članstva, ki je prisostvovalo slavnostni seji v krojih. Spored slavnostne seje so tvorili nagovori, deklamacije, godba, petje, prevod in zaobljuba novega članstva in razdelitev diplom tekmovalcem. Poleg tega je bil od strani oblasti izročen društvu dekret zahvale in priznanja kraljevskega fonda.

K »neredu na železnici«. V »Slovencu« zdihuje ljutomerski dopisnik, da je na železnici nered, ker morajo potniki, ki gredo iz Ormoža proti Radgoni, čakati v Ljutomeru pol ure radi zveze proti Radgoni. Kaj pa če bi se poročevalec oglasil takrat, ko je bila radi voznega reda anketa v Ljubljani, kjer bi bil lahko zastavil svojo vplivno besedo.

Z orožjem treba previdno ravnati. V Hrastju je posestniški sin Alojz Vaupotič pregledoval očetovo puško, ki je bila nabita ter se v istem času sprožila in ga ranila v prsa in desno roko, da so ga morali spraviti v bolnišnico.

Kdor drugim jamo koplje...

Mlada žena: »Ali se še spominjaš, kako si me še pred nekaterimi meseci nagovarjal, naj vzamem v zakon tvojega prijatelja Milana, nazadnje si me pa sam vzel?«

Mož: »Da, da! Navadno je tako: kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade!«

Nevarnost.

A.: »Ti vedno poljubuješ svojo Reziko! Ali ne veš, da utegnejo imeti poljubi zle posledice!«

B.: »Kako to?«

A.: »Privesti te znajo do zakona!«

Mislil je, da je njegova srajca bela...

Ne trudite se pri pranju z raznimi drugimi pralnimi sredstvi, ker samo z Radionom oprano perilo postane snežnobelo. Učinek Vas bo presenetil! Dobro Schichtovo milo, prepojeno s kisikom, pronica skozi tkanino in odpravi brez vsakega mencanja vso nesnago. Ne zadovoljite se s sredstvi za pranje, pri katerih se morate na vso moč truditi, da postane perilo belo, temveč uporabljajte Radion, pa boste imeli z lahkoto »Radionbelo« perilo. Razloček bo očiten, če primerjate perilo. Perilo oprano z Radionom bo ostalo vedno snežnobelo. Razen tega bo bolj trpežno, ker Radion varuje perilo.

Schichtov RADION pere sam

Razno

NAŠEL SEM
zavitek bakrene žice. Lastnik naj se javi v teku enega tedna na naslov, ki ga dobi v upravi. 7136

Širite „Večernik“

PRILOŽNOSTNI NAKUP BRILJANTOV.
Anton Kiffmann, Aleksandrova cesta 11. 7040

RAVNANJE
Z LUMINEKSOM
barvanje las, trajne kodre, manikura. Zmerne cene. Salon Tautz, Maribor, 7009

Lepo
angleško, češko in nemško sukno
dobite poceni pri
I. Trpinu, Maribor, Vetrinjska ulica 15.

Za Božič
Najlepše darilo
Agfa kino projektor
vse modele in za vsako ceno!
Dnevno brezobvezno predvajanje.
odd. Kino-Foto, Ivan Pečar, Gosposka 11

Praktična božična darila
za potovanje, za dom, za vsak dan in vsak stan priporoča
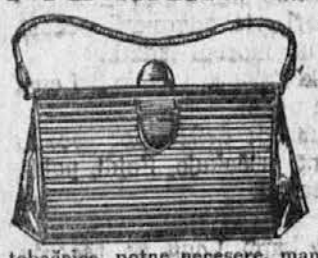
Ivan Kravos
Aleksandrova cesta št. 13
Telefon 2207
Kovčki, ročne torbice, aktovke, šolske torbice, listnice, denarnice, tobačnice, potne necesere, manikiri, etui za šivanje, za britje itd. Nahrbtnike in turnistre za planince, gamaše.
Vse v veliki izbiri in nizki ceni.

Prodam

LEPA SUKNJA
za manjšo osebo na prodaj. Krojač Tajzel, Langusova 4. 7139

JABOLKA
od 10 kg naprej po Din 1.50 proda Šepec, Maribor, Grajski trg 2. 7134

Sobo odda

ODDAM SOBO
s štedilnikom, Zrkovska 38, Pobrežje. 7141

Lepo opremljeno
SOBICO
oddam s 1. I. 1938. Delavska ul. 51. 7103

Stanovanje

GOSPODA
sprejmem na izvrstno hrano in stanovanje. Cela oskrba tedensko Din 100. Vrbanova 6. Venko. 7138

SOBO IN KUHINJO
oddam. Kralja Petra c. 128, Studenci. 7148

LEPO STANOVANJE
sobo in kuhinjo, takoj oddam. Studenci, Kalohova 23. 7037

POSTELJNO PERJE
VOLNA
ŽIMA
VATA
AFRIK
WEKA-MARIBOR
ALEKSANDROVA C. 15.

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih!

Službo dobi

Išče se pošten mlad
SLUGA
za trgovino in delavnico. Vilko Blatnik, Slovenska 20. 7140

PRODAJALKA
po možnosti izučena specerijske stroke, se sprejme takoj za točilnico, kakor tudi za detajlno prodajo. Ponudbe pod »Poštena, ne nad 25 let« na upravo »Večernika«. 7131

LABORANT
dobi službo v kemiiski tovarni v Mariboru. Oferte na upravo »Večernika« pod »Laborant 37«. 7133

Zgubljeno

Zgubila sem
ČRNO USNJENO ROKAVICO
včeraj pri gl. kolodvoru. Najditelj naj jo odda proti nagradi Frankopanova 14-I, vrata 6. 6135

Zgubila se je
MOŠKA SUKNJA
med železniškim prehodom in delavsko pekarno v soboto. Najditelj naj jo odda proti nagradi v trg. Mernik, Tezno 7137

Službo išče

ŠIVILJA
išče zaposlitve. Gre na dom ali v trgovino. Naslov v upravi. 7149

ZAHVALA.

Ob priliki težke in nenadomestljive izgube, ki smo jo utrpeli s tako prerano smrtjo našega ateka, odnosno brata, svaka in strica, gospoda

Tušak Josipa

smo prejeli toliko izrazov iskrenega sožalja, da se nam je nemogoče vsem in vsakomur posebej zahvaliti. Zato naj sprejmejo tem potom našo prisrčno zahvalo vsi, ki so se nas v teh težkih dneh spomnili s sočutno besedo, vsem, ki so izkazali svoje spoštovanje in pozornost našemu dragemu pokojniku s poklonitvijo vencev in cvetja, vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, ali kakorkoli. Posebno pa se zahvaljujemo preč. duhovščini, gg. govornikom, Sokolskim društvom im četam, Trgovskemu udruženju in vsem ostalim.

SV. ANTON v Slov. gor., 6. decembra 1937.

Žalujoča žena, otroci in ostalo sorodstvo

Izdaja konzorcij »Jutra« v Ljubljani. Odgovorni urednik MAKSO KOREN. Za inseratni del odgovarja SLAVKO REJA. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik ravnatelj STANKO DETELA, vsi v Mariboru.